

RECOMANACIONS

CONTINGUTS AUDIOVISUALS SOBRE LES VACUNES DE LA COVID

—
Desembre 2020

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Salut**

COL·LEGIS
DE METGES
CONSELL DE
CATALUNYA

**Col·legi
de Periodistes
de Catalunya**

Introducció

Segons el baròmetre del Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) del mes de desembre del 2020, el percentatge de les persones que afirmen que es vacunarien de manera immediata per la Covid-19 està al voltant del 40%.

En aquest context, els mitjans de comunicació tenen la funció d'informar de manera veraç en relació amb la seguretat i l'eficàcia de les vacunes. Així mateix, poden contribuir a **lluitar contra la desinformació**, que, en el cas de la vacunació contra la Covid-19, constitueix una amenaça a la salut pública.

Aquestes dues fites són **comunes als diferents mitjans de comunicació i transversals per als diversos formats i gèneres** de la programació (informatius, magazins, reportatges, etc.). Són, així mateix, elements que haurien de tenir en compte els prestadors i les persones usuàries de plataformes i xarxes socials.

Amb la finalitat d'**aportar eines als professionals de la comunicació** per a un tractament informatiu acurat sobre les vacunes de la Covid-19 i evitar la desinformació des de tots els formats de continguts audiovisuals, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, conjuntament amb el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya i el Col·legi de Periodistes de Catalunya, ofereixen una sèrie de recomanacions sobre elements concrets als quals caldria prestar atenció en l'elaboració dels continguts esmentats.

Aquestes recomanacions inclouen, també, un recull de referències a **agències de medicaments, societats científiques i organismes especialitzats** en matèria de vacunes, per tal que puguin disposar de recursos informatius i documentals per a una elaboració acurada dels continguts sobre aquesta temàtica.

L'empoderament de la ciutadania, perquè pugui discernir entre informació i desinformació, constitueix una eina necessària per aconseguir una societat responsable i millor informada.

Tractament de continguts

Recomanacions que caldria tenir en compte en relació amb els continguts audiovisuals sobre les vacunes de la Covid-19.

RECOMANACIÓ

01

Quant a la **vacunació, en general**, existeix un consens científic, demostrable empíricament, en el sentit que:

- Els beneficis de la vacunació per al conjunt de la societat estan àmpliament provats.
- Els riscos de la no vacunació són molt superiors als eventuais riscos de la vacunació.
- La seguretat de les vacunes està garantida i demostrada històricament.

RECOMANACIÓ

02

Els mitjans de comunicació poden contribuir a **incrementar la “confiança vacunal”** de la població informant dels procediments altament regulats que precedeixen l'autorització d'una vacuna, també les de la Covid-19, i que garanteixen la seguretat de les vacunes encara que s'arbitri un mecanisme d'aprovació d'urgència. És important que la ciutadania conegui l'existència de sistemes de farmacovigilància en l'àmbit de Catalunya, de l'Estat, de la Unió Europea i de l'Organització Mundial de la Salut.

En aquest marc, els mitjans poden contribuir a lluitar contra la desinformació i a formar una opinió responsable sobre aspectes com la seguretat i tolerabilitat de les noves vacunes, fabricades amb tecnologies com la d'ARNm (àcid ribonucleic missatger)

Igualment, els mitjans poden fer arribar a la població, de manera transparent, els diferents objectius segons el tipus de vacuna (evitar una malaltia o aturar-ne la transmissió).

RECOMANACIÓ

03

La veu de les **persones expertes** és molt important en la informació i la divulgació de la vacunació, tant en espais de notícies o en programes de reportatges d'actualitat, com en magazins informatius o d'entreteniment. Les entrevistes en profunditat a persones expertes són un format útil per a la divulgació i apreciat per l'audiència.

RECOMANACIÓ

04

En relació amb la vacunació contra la Covid-19, cal ser curosos amb **el contrast de la informació**. És important aportar dades sobre els resultats oficials de l'eficàcia i la seguretat de les vacunes, i evitar difondre especulacions interessades no analitzades per la comunitat científica. Igualment, és necessari diferenciar entre les informacions sobre els processos preliminars a l'aprovació d'una vacuna i el que són els resultats finals oficials de l'aprovació.

RECOMANACIÓ

05

És molt important **contextualitzar les informacions, particularment en el cas d'històries humanes**, per tal de no elevar a categoria una anècdota o un cas concret. Això és especialment rellevant en formats radiofònics o televisius amb components d'entreteniment.

RECOMANACIÓ

06

Un **esdeveniment advers després de la vacunació** és qualsevol fet mèdic desfavorable que segueix la vacunació i que **no necessàriament** té una relació causal amb l'ús de la vacuna.¹ És per això que cal extremar la cautela en la informació sobre aquests esdeveniments i transmetre informació objectiva i no alarmista sobre les sospites de reaccions adverses: les sospites no són reaccions confirmades. Així mateix, és important facilitar les xifres en relació amb el total de persones vacunades per tal de fer entendre l'abast real d'un esdeveniment advers. Cal tenir en compte també que les vacunes no evitaran altres malalties que es produeixen habitualment, que no guarden relació amb la Covid-19 i poden aparèixer tant en les persones vacunades com no vacunades.

RECOMANACIÓ

07

Cal evitar l'**espectacularització** en els continguts sobre les vacunes, tant en el discurs oral com en el visual.

RECOMANACIÓ

08

És important que els mitjans mostrin les **conseqüències que la malaltia** té en la salut de les persones i en la societat, la gravetat de la transmissió i les conseqüències que es deriven de no disposar d'una vacuna o de rebutjar-ne l'administració.

RECOMANACIÓ

09

En benefici de la salut de la població, una **informació equilibrada** no significa posar en igualtat les veus científiques i les veus del negacionisme, sinó donar-los el pes que es deriva de l'aval científic que tenen.

¹OMS <https://vaccine-safety-training.org/adverse-events-classification.html>

RECOMANACIÓ
10

La informació **sobre rumors o desinformacions** relatius a la vacunació contra la Covid-19 ha de valorar molt detingudament si el fet de reproduir-los, fins i tot des d'un punt de vista crític, contribueix al debat lliure i democràtic sobre la vacunació o no. I en el cas de rumors o desinformacions que puguin causar un dany, convindria evitar-ne la reproducció o bé, si es considera necessari, aportar arguments per contrarestar-los. En aquest sentit, cal extremar les precaucions en la moderació de formats en què s'aborden temes de manera espontània i dinàmica, com ara les tertúlies. Seria recomanable que en aquests formats la veu de persones expertes pogués actuar com a marc de referència.

RECOMANACIÓ
11

Les **plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials** formen part d'un ecosistema mediàtic que es caracteritza per una generació i una difusió de continguts ràpida i descentralitzada. És per això que cal fer una crida a la responsabilitat de prestadors i de persones usuàries. Els primers, en la línia dels compromisos amb la UE,² han d'extremar la cura dels continguts i, contextualment, oferir enllaços a fonts acreditades. Les persones usuàries també poden contribuir a lluitar contra la desinformació en relació amb les vacunes contra la Covid-19 evitant crear o difondre continguts sense aval científic.

RECOMANACIÓ
12

El tractament de la informació relacionada amb les vacunes sempre ha de seguir les disposicions i els criteris establerts en el codi deontològic de la professió periodística.

²https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation_es

Recursos

GOVERNS

Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

<https://salutweb.gencat.cat/ca/inici/>

Canal Salut - Coronavirus SARS-CoV-2

<https://canalsalut.gencat.cat/ca/salut-a-z/c/coronavirus-2019-ncov/>

Canal Salut - Vacunacions

<https://canalsalut.gencat.cat/ca/salut-a-z/v/vacunacions/>

Ministerio de Sanidad , Consumo y Bienestar Social, del Gobierno de España

<https://www.mscbs.gob.es/>

COL·LEGIS PROFESSIONALS

Col·legi de Metges de Barcelona

<https://www.comb.cat/>

Col·legi de Periodistes de Catalunya – Codi deontològic

<https://www.periodistes.cat/codi-deontologic>

AGÈNCIES DE MEDICAMENTS

Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios

<https://www.aemps.gob.es/medicamentos-de-uso-humano/vacunas/autorizacion-de-vacunas/>

Agencia Europea del Medicamento

<https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines-covid-19>

FARMACOVIGILÀNCIA

Centre de Farmacovigilància de Catalunya

<https://www.icf.uab.cat/ca/ficf>

Centro coordinador del SEFV-H

<http://www.aemps.gob.es/>

Farmacovigilància a l'Agència Europea del Medicament

<https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/pharmacovigilance-overview>

SOCIETATS CIENTÍFIQUES

Asociación Espanyola de Vacunología (AEV)

<https://www.aeped.es/>

Asociación Española de Pediatría (AEP)

<https://www.vacunas.org/>

ORGANISMES DE SALUD PÚBLICA

World Health Organization (WHO)

<https://www.who.int/home>

European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC)

<https://www.ecdc.europa.eu/en>

Centers for Disease Control and Prevention (CDC)

<https://www.cdc.gov/>